

KUSTBON

==== Tidning för svenskarne i Östersjöprovinserna ====

Årg. I.

1 (14) Februari 1918

№ 2.

Utgivare: **Hans Pöhl**. Ansvarig redaktör: **M. Westerblom**.

□ □ □ Redaktionen adress: Reval, Riddaregatan 9 (Ревель, Рыцарская 9) □ □ □

„Kustbon.“

„Vi äro svenskar vi också,
fastän vi äro få“.

Den svenska folkstammen här i Östersjöprovinserna har ishinnerhet nu, när tidensstormvindar draga fram öfver våra öar och kuster, många intressen att iakttaga, och försvara. I kampen för tillvaron är sammanhållningen av största behov.

För att befrämja detta syftsmål utkommer „Kustbon“. Den vill vara en budbärare för landsmännen härute, påminna oss om våra plikter, befrämja våra politiska och medborgerliga rättigheter, och enligt förmåga bidra till det allmänna bästa och våra enskilda behov.

„Kustbon“ öppnar sina spalter för alla, som hava intresse för vår sak, och väntar bidrag från alla våra bygder.

„Kustbon“ utkommer den första i varje månad men vi hoppas att i framtiden kunna gå folkets önskan till mötes och utgiwa den två gånger i månaden.

Priset på Kustbon, postarvodet inberäknat, är:

För halvt år 3 rubel,
ett kvartal 1 rubel 50 kop.

De enormt dyra tiderna göra för oss omöjligt att förnärmarande fastslå prenumerationspriset för ett helt år framåt.

Prenumerationen verkställles hos redaktionen, Riddaregatan 9, Reval; i byggderna hos „Kustbons“ medarbetare, vänner och gynnare.

Spred tidningen, samla prenumeranter, sälj lösnummer!

Redaktionen.

Vår framtid?

Kriget, som nu pågår det fjärde året och vars slut alla vänta efter, men ingen vet när det sker, har förenat nationerna mer och mer i kampen för gemensamma värn i nationellt och kulturellt hänseende.

Med oförställd glädje och tillfredsställelse hälsa alla civiliserade folk, ishinnerhet det svenska folket, det frigiorda Finland. Detta land som en lång tid lidit under godtyckligt och despotiskt förtryck har nu med självbestämmingsrätt utgått ur krigets omvälvningar som självständig stat.

Finlands väg synes dock vara svår och lång till den slutliga självständighetens och frihetens mål: Främmande soldater besätta landet och de inre sociala striderna, som en längre tid pågått under klasskampens namn, ha utbrutit i ett ohyggligt inbördes krig, som hotar att förgöra den nya republiken.

* * *

Förnärmarande går en ton genom en stor del av den estniska pressen, som tyder på att tiden är inne att även Estland formar sin nationella tillvaro efter eget omdöme och utgår ur den ryska revolutionen, som en självständig stat. Bolsjewiserna äro dock för en federativ förening med Ryssland, och i en del kretsar strävar man även för Estlands införlivande med Tyskland.

Estlands framtida öde kommer nog att avgöras i en snar framtid. Huru skall tryggheten kring Östersjön bäst uppnås om ej genom

en sammanflutning av alla små stater på bägge sidor om densamma?

Det var en tid, när Sverige byggde lag även här i landet, och denna tid är den ljusaste tid i det estniska folkets historia.

Och om Estland nu, i denna prövetidens kamp, vänder sina blickar mot Norden, är det icke då ett bewis att rättvisan skapar kärlek och sympati?

Här står nu för statsmannen en uppgift att lösa — skyldighet att arbeta för det kommande de tillfällen som erbjudas i dag återkomma, kanske, aldrig mera.

Huru än Estlands framtid kommer att avgöras är den svenska befolkningens systemål: Kulturell autonomi för svenskarna i Estland.

En ropande röst i öknen.

Wart man än vänder sig och vilka tidningar man än fattar, så hör och läser man överallt ett skriande rop: hjälp! hjälp! Ja, man hör hela folkmassor, nationer, ropa: hjälp! understöd! förmedla! ect. Det är svårt att antaga, att folk, som förut så mången gång lyckats göra det hart nära omöjliga, tack vare sin märkliga förmåga av frivillig samverkan och enighet, förlorat sin kallblodighet, rådhighet och oböjliga viljestyrka att själwa gå sitt storslagna mål till mötes. Nej! nej! så lär det inte heller vara, men faran har väl aldrig förr varit så nära. Ett gammalt malspråk säger: „När nöden är störst, är hjälpen närmast“. Låt nu se, om dessa ord även göra sig gällande i vårt nödortwiga läge. Bland alla andra ropande höra vi även våra svenskars röst: „hjälp! hjälp! understöd, förmedling“ o. s. w. Långe nog, årtionden, ja, århundraden hawa de varit hesa och inte kunnat höja sina röster, men nu, nu, när alla band lösats, hawa även de frisknat till i sitt bröst och ropa med fulla lungor, så vi måga hoppas det hörs bortom

hav och berg: hjälp! hjälp! understöd, förmedla o. s. w. Och det ropar „Kustbon“ i namn av ett folk som i århundraden varit skilda från sina stamfäder och blodsfröwanter, samt varit tvungna att låta sina känslor dömas, avtrubbas, med att hela tiden inandas den tunga luft, som de ej mer kunnat urxfilja från gift. Är ut och är in hatas, föraktas samt känna sig wanmäktiga mot wäldets makt. Under liknande omständigheter är det inte att undra öwer om en och anna av dem bliwit liknöjd för sitt framtida öde i det han frågar: „Wad tjänar det till att arbeta för ideer och höga mål, då wi dock äro wanmäktiga inför förtryckets starka makt?... Men så tänker och handlar inte „Kustbon“ och hans anhängare. De upphörde icke ens då att arbeta och anstränga, sig då faran var störst och undergången nästan oundwilig, inte ens då tänkte de: wad tjänar det till, — utan gingo, om också nedtryckta, men dock handlingskraftiga, lik en stridbar ras, som går fram bröstganges och aldrig angriper ur bakhåll, brytande sin wäg fram och underskattade aldrig sin fara, men som ej heller wiste wad fruktan wille säga. Wår lösen har alltid varit: „Handla, aldrig swika“, — Tywärr ha wi ej varit starka nog att tillräckligt göra det, och utifrån har det tillswidare varit omöjligt att få understöd, emedan förtryckets regering, ej tillät någon utifrån beresa landet och hålla föreläsningar och tal såwäl öwer jordbruk som i andra ämnen.

Nu stå våra svenska bygder i första krigslinien och äro besatta med militär, wilken sannerigen inte heller är någon ansed gäst, emedan ett och annat förswinner i husen där den blott går förbi, för att inte tala om, där den lewer och bor. Där förswinna både swin och får, kor och hästar. Inte ens det lär vara okänd, att själwa folket då och då får fly ur eget hem för att undkomma swärigheter. Ja, det är mångt och mycket som trycker enskilda och alla och wi kunna blott ropa: „Hjälp! hjälp!

förmedla! understöd!" Och så ropar „Kustbon“ lika wemodsfyllt och sorgset, som landsmännen i Finland: „Giw bröd!"

Till det sista behöws tonnage och skydd mot u-båtarna som förorsaka wissa hinder, men will någon hawa wänligheten understöda „Kustbon“ med några bidrag går det mycket lätt utan tonnage, och ej heller sientliga u-båtar kunna hindra mycket. Understöd Kustbon bäst du kan, och det är ett swar på hans ropande röst i öknen.

B. Blom.

Svensk fest i Reval.

Till förmån för swenska skolan i Reval war sifflidne december i lettiska klubben anordnad en större fest. Den stora salen war till trängsel fylld, tack ware det lockande programmet. Ur detta wilja wi särskilt framhåwa: „På Wärnamo marknad“ och „Porträtterna“ båda utmärkt wäl återgiwna aw fru Brizke. I „Klocka ring fred“, „Solweigs sång“ och „Rida ranka“ lät fröken Dagmar Pettersson höra sin goda och wälbekanta röst, warefter „Wärmländska låtar“ förtjänsfullt tockades aw fröken E. Nyman. Efter en wacker tablå med sång följde festens humornummer, det lilla teaterstycket: „På talko“ wari de mest krävande rollerna innehades aw fru Brizke och fröken D. Pettersson. Stycket war utomordentligt wäl instuderat och spelet gick utmärkt och kunde ha hedrat äwen en yrkes-trupp. Styckets inwening hade letts aw skådespeleriskan fru Ruusmann, som aw intresse för allt swenskt frivilligt åtagit sig detta arbete. Som en ringa gård aw tacksamhet öwerräcktes wid styckets slut en wacker jardinière. Musik aw fröken von Glöckner, sång aw fru Murkse och deklamation aw fru Weipman utfyllde programmet. Ett par goda pianostycken utfördes aw fru Murkses 10 årige son.

Efter detta program bortauktionerades en

soffdyna, som inbringade den wackra summan aw 447 rubel och 50 kop. Därefter följde ringlekar och allmän dans.

Aw fröken Ellen Ingman målade små wackra sköldar försälldes som minne aw festen. Inkomsten aw festen utgjordes aw den wackra summan 1217 rubel, som oawkortad tillfaller swenska skolan. Belåtenheten med festens samtwäm war allmän och begagnar jag här tillfället att i swenska skolans namn uttala ett hjärtligt tack till arrangörerna och alla andra, som bidragit till den i allo lyckade festen.

S-I.

Något om våra barns sista julfest.

På nyårsaftonen firade vår swenska skolorungdom sin julfest i stadsmissionssalen. Festens början war bestämd till kl. 4. e. m. och till den tiden infunno sig barnen och deras föräldrar samt många andra intresserade för att deltaga i festen. Barnens ögon lyfte wid anblicken aw den stora julgranen, som war upplyst aw elektriska eldar i stället för ljus. Festen öppnades med att barnen under sin lärarinnas, frk. E. Nymans, ledning uppstämde de wälkända, men ändock så kära julsångerna. Därefter uppläste frk. Nyman en wacker julberättelse, följde så återigen sång, och sedan hade herr Jait-Ell wänligheten att berätta en aw Andersens trewliga sagor, åhörd aw barnen med det största intresse. Därmed war det egentliga programmet — om man kan kalla det så — undanstökat. Barnen undfagnades nu med te och dopp, som serwerades aw „mammorna“ wid wackert dekorerade bord. Det som de små mest längtat efter — ringlekarna — widtog nu. Först tråddes naturligtwis jullekarna med liv och lust aw unga och gamla, så awlöstes de aw andra ringlekar. Glädjen stod högt i tak och det war en riktig hjärtesfröjd att se så många barnaögon stråla aw idel lust och gamman. Frk. Nyman war outtröttlig, hon

var hela tiden med och ledde oavbrutet sången till de olika ringlekarna, men så blev också ingen så ofta och så gärna intagen i ringen, som just „fröken“. Ytterst näpna woro några lekar, som „den yngsta skolupplagan“ till sitt största nöje fick wisa sina mammor och pappor, sådana woro: „Törnrosa“, „Tomten och råtorna“ m. fl. Omkring en tio par aw de äldre, inöwade aw herr Fajt-Ell, „wände nu wadmal“ med riktig entusiasm. Utta-tiden trängdes barnen återigen kring sin lärarinna, ty det lotsades in i salen en hjfelig stor korg, wars innehåll såg mycket frestande ut. Och mycket riktigt, nu börjades utdelningen aw strutar med „snass“ till wart och ett aw barnen, samt „Sulstjärnan“ och små näpna jultomar, klädda i de swenska färgerna. Alla dessa små öwerraskningar mottogos med största jubel. Som awslutning fjöngs unijont „Wårt land“, warefter både stora och små skiljdes åt, önsfande warann ett „gott nytt år“ och öwertygade om att festen, fastän utan widare program, dock warit wällyckad.

Wid en återblick på denna fest måste wi i synnerhet uttrycka ett hjärtligt tack till frk. Nyman, och äwen till alla de andra damerna, som hjälpt till med att arrangera festen.

„Mätte det icke räcka allt för länge till wår nästa fest!“ i denna önsfan instämma nog prenumeranterna på „Kustbon“. D—r.

Brev från Korkis.

Korkis namnet torde wara wälbekant för de flesta aw wåra swenska landsmän härute. Korkis har warit allas wårt skötebarn, kostat oss kärlekswarm omtanke, arbete och penningar. Wid Korkis har knippats wåra wackraste drömmar att åt wårt språk rädda ett på undergångens brant hängande urgammalt swenskt samhälle. Medan 9 år arbetar här den swenska skolan och torde man därför nu kunna fråga

efter arbetsresultatet. Sanningen sagt, det ser betänfligt ut. Trots allt som gjorts, håller byn på att glida swensfheten ur händerna. Hjälpen i swenska skolan tycks hawa kommit för sent, det främmande elementet för mycket inblandats för att kunna awskiljas och ofskadliggöras. Wäl talas ännu i mer än hälften aw gårdarna fädernas språk men torde det ändå wara en tidsfråga, när swensfhetens saga här är all. Framtiden tillhör ju ungdomen och war det just den, som genom swenska skolan skulle återwinnas till wårt urgamla språk. Erfarenheten wisar dock, att dessa efter slutad skolgång snart glömma den „högsvenska“, som inhämtats, medan ingen swenskt litteratur läses och all andlig näring erhålles på estniska språket. Som ingen aw de äldre kan läsa swenska, så hawa det senaste skolåret några swenska föräldrar bett, att deras barn måtte få åtminstone religionen meddelad på estniska, som de själwa förstå och kunna hjälpa till med och som redan hemma gjorts en början med. Wad kan då läraren göra annat än med wemod i själen foga sig efter föräldrarnas önsfan. Äwen en annan stor orsak till swensfhetens awtagande här förefinnes, den nämligen, att antalet swenska barn förminskas och att de flesta swenska gårdar äro utan barn. Och i somras förde den smittosamma magsjukdomen en del i graven aw det lilla som fans. Anklaga dessa wåra blodsfränder för bristande swensfinne kan ni dock ej: ensamma hawa de fått kämpa sin kamp, glömda och förglömda tills de nära nog dukat under för öwermakten. Wi kunna endast beklaga deras öde men ej döma: Och må wi se till, att wi ej själwa förspilla, wår förstfödsflorätt som swenskar!

Soel M—n.

Ormsö.

Forts II.

Saken togs till behandling i swenska riksrådet och processen slutade därmed, att om

godsägarna och bönderna ej i godo kunde komma överens med warandra, så kunde de ömsesidigt uppsäga warandra; bönderna söka sig andra herrar, herrarne andra bönder. Från denna tid kommo bönderna i en mycket wacklande ställning, och deras till namnet personliga frihet war icke mera mycket wärd, då de ej hade någon plats dit de kunde taga sin tillflykt, och härigenom kommo de fria swenska odalmännen smaningom i samma trälldom, som deras estniska grannar. 1691 indrogs ön till staten. Detta skedde under den s. k. reduktions tiden, som tog sin början 1688. I följd af denna reduktion började de förbittrade adelsmännen på många sätt motarbeta regeringen tills de slutligen lyckats få tsar Peter den Store att förklara Sverige krig, hvilket warade 1700—1710, och warefter Sverige fick awräda Est- och Lifland till Ryssland. Tsar Peter återlämnade en stor del af de borttagna godslen till deras fordna ägare.

1695—1697 rådde bland swensarna i Estland stor hungernöd. Omkring 500 personer dogo i hunger. 1710—1711 härjade här den „senare pesten“ då nästan hälften af invånarna borttrycktes. I grannskapet Nuckö dogo under samma tid 1290 personer.

1710 intog ryssa generalen Rudolf Felix Bauer staden Hapsal och samtidigt kom ock Estland med dess öar under ryssa wäldet. Grewinnan Aurora von Königsmarck anhöll då flere gånger hos tsar Peter om öns restitution, tills det slutligen lyckades henne genom en ukas af den 20. december 1726.

1748 inköptes ön af baron Karl Wilhelm Stackelberg från dess förra ägare, grewen af Saren, som war Aurora v. Königsmarcks fiste arwtagare. Familjen Stackelberg hade således ägt den under 148 år, då baronessan Barbara v. Stackelberg år 1893 sålde den till ryssa staten för en köpesumma af 350.000 rubel. Under den s. k. „Stackelbergska tiden“ förekommo klagomål och twistigheter i oändlighet.

1755 måste senaten ingripa till de fränkta böndernas försvar och ånyo stadfästa deras privilegier af år 1650 och 1685 samt uppmana guvernören att noga afse därpå, att bönderna icke misshandlas. 1766 gick det igen så långt att prästen i församlingen, Holming, och estländska konsistoriet måste antaga folkets sak och bedja guvernören skicka det. Churu Stackelberg erhöll guvernörens warning, fortsatte han dock att misshandla sina undersåtar. 1791 klagade bönderna igen hos estländska justitiekollegiet och sedan hos senaten, då godsägaren icke tillät dem att flytta, utan pålade dem tungt arbete och grymma straff — prygelbänken.

Då linwegenskapen awskaffades år 1862, fastställdes ock att bönderna kunde få sina hemman på arrende samt att för alla swenska bönder, vilka hade awslutat arrendekontrakt, i vilka pänningepakt trädde i de förut utgjorda skyldigheternas ställe, skulle i warje awseende gälla de under drottning Kristinas tid bestämda förefristerna.

1864 fastställdes, att ägaren hade rätt dels att fordra de på ön bosatta swenska böndernas öwergång till penningearrende och dels awlägsna de ifrån deras gårdsställen, vilka icke förklarade sig beredwilliga att göra detta. Godsägaren började nu utbjuda gårdarna på penningearrende, men slöt icke några kontrakt, hvilket sedan igen gaw anledning till många twistigheter och rättegångar.

Då ön 1893 inköptes af ryssa staten, inträdde ett nytt skede i dess historia. Nu blev det slut med strider och klagan. Bönderna fingo rättighet att köpa sina hemman för måttligt pris. Likaså skickades godset Söderby till små egendommar för torpare af vilka de flesta fingo egna hem.

Enligt det Kejsarliga manifestet af den 5. november 1905 efterskänktes all skuld och därigenom blewo ock ormsöborna befriade från densamma och äro nu ägare till sina skuldfria hemman.

Klockaren Johan Lindström.

Den 6 januari d. å avled stilla och fridfullt i sitt hem klockaren på Wormsö Johan Lindström i en ålder av 82 år och 3 månader.

Den hädangångne var född på Wormsö, Borrbj, den 7 oktober 1835, tillträdde kantors- och klockaretjänsten i samma församling i oktober 1865, vilken tjänst han med orubblig trohet och tillgiwenhet skött något över 53 år.

Född i ett torftigt och ringa hem i en tid när vårt svenska folk här i Estland lewde under trældom och förtryck och några skolor ej funnos på orten, hade den begåwade pojken ingen möjlighet att på hemmorten komma till någon skola, men Gud ledde det så att en gosdägare nära Riga, baron Meyendorf, tog hand om gossen och skötte om hans uppfostran och utbildning.

Efter genomgången kurs wid Kreissskolan i Riga skulle L. fortsätta sina studier och bliwa landtmätare, men det skulle ej bliwa hans lewbröd. Han kom in på en snickarwerkstad och blev snickarmästare.

Wid 27 års ålder gifte han sig med klockarens dotter, Kowisa Nyberg, från Wormsö, och två år senare efterträdde han sin swärfader klockaren Kristian Nyberg.

Lindström war äwen samtidigt 6 år folkskollärare (den första folkskolläraren på Wormsö) och 18 år kommunalskrivare.

L. kunde dock ej liwnära sin talrika familj och uppfostra sina barn, 2 söner och 7 döttrar, med den knappa klockarelönen, utan höll ända till de sista åren äwen en snickarwerkstad.

Kantor L. war en man, som med orubblig trohet och tillgiwenhet skötte sitt kall. Under sin långa tjänstetid hade han arbetat tillsammans med 4 präster: Pettersson, Lyra, Nordgren och Melin, och fick nu, efter pastor Melins

bortflyttning för omkring ett år sedan, ensam sköta tjänsten.

Under hans 53 åriga tjänstgöring hade nästan hela det nuwarande släktet på Wormsö uppvuxit och därför wille och så många som möjligt wara med wid begravningshögtidligheten den 21 januari och säga ett sista tack och farväl till sin lärare.

Sorgegudstjänsten förrättades av läraren N. Bles. Den med fransar och gran prydd kyrkan war fylld till sista plats och många, som ej fingo plats i kyrkan fingo wänta utanför. Utgåend från Upp. 7:9—17 skildrade talaren med warm hänförelse den hädangångnes oförgätliga liwsgärning. Hans lewnadsbana är ändad här nere, men hans gärningar och verk lewa.

J. Hörnström uttryckte i innerliga ordalag ett tack för de oförägliga minnen från konfirmationsläran. Sånglören från Kyrkslätt sjöng spalmen 495: „Så mila i wälsignelse, du gode trogne tjänare“, O tant, när bojan ligger krossad“ och „O, huru saligt att få wandra.“

Wid den öppna graven talade ännu kyrkoförmyndaren Appelblom, G. Mannus och Lars Lindström.

Sedan jordfästningen förrättats av N. Bles sjungos ännu flera afskedsfånger av den talrika församlingen.

Den hädangångne förjes av hans åldriga maka, barn, mågar, barnabarn och barnabarnsbarn. Frid öwer hans minne!

5-8-

En politisk överblick.

Inte blott Rysland, utan äwen dess bundsforwanter förutsågo att siftilidne januari skulle medföra en wiss wändning i Ryslands politik. Allas hjärtan tränatade och allas ögon långtade fortast möjligt skåda dagen, då konstituerande Nationalförsamlingen skulle sammanträda, öwer-

taga hela makten, och man hoppades på en wis ordning i landet och en snar fred. Allmänheten hade satt hela sitt hopp till Nationalförsamlingen och ansåg densamma som Rysslands och revolutionens enda räddare. Tyvärr blew det dock annat. Redan första dagen uppstodo meningstiljaktligheter mellan bolsjewikerna och de andra partierna, under det blodiga sammanstötningar redan förekommo på gatorna. Följden blew att Nationalförsamlingen upplöstes, — fast den war den enda makt, som waldes efter demokratis alla konster och regler öwer hela landet. En del av bolsjewikerna woro nog med om att den singe fortjätta sitt arbete, men blott som verktyg för arbetar- och soldatråden.

Walen till Estländska Nationalförsamling en ha varit likliga, men det är nästan givet att samma öde äwen drabbar den, som hela Ryssland Nationalförsamling den 5 januari.

Beträffande freden så ha underhandlingarna hela tiden, med undantag av korta avbrott, pågått i Brest, men såwida man wet, ha inga värdefulla resultat nåtts. Det ser ut som om den ena skulle tala tyska och den andra ryska och i såfall inte förstå warandra. Bolsjewikregeringen lär nog framgå med alla möjliga „demokratiska“ wilkor, men den tyska imperialistiska regeringen lär inte tillfullo förstå uppskatta och godkänna desamma, utau far utan barmhärtighet rakt fram (med sina pansrade knutnåvar) för att krossa de förras alla tillswidare öwerjordiska planer.

* * *

De senaste dekreten, utgivna av arbetarrådet, äro följande: Banker, affärshus, tryckerier och andra inrättningar nationaliseras d. w. s. härtagas från ägarena och öwertagas av arbetarne.

Kyrkan skiljes från staten, dess egendom indrages och alla kyrkosamfund bliwa som wänliga privata föreningar. Religionsfriheten utwidgas i första möjligheet. Man får tillhöra

wilken trosbekännelse som hälft eller också ingen, utan att därigenom förlora några medborgerliga rättigheter. Dop, skriftskola, wigsel och begravnung äro inte mer i lagen förefrimna, men kunna dock förrättas enligt önskan. Annors få sådana fall blott anmälas hos närmaste myndighet.

De senaste händelserna i den fria republiken Finland äro rent av försträckliga. Den så kallade klasskampen har utwidgat sig till ett blodigt medborgarfrig mellan röda och wita garden, under det de förra bliwa broderligt understöda av den främmande militären som besätter landet. Trots allt lär dock wita gardet göra framsteg, och man läser i de senaste telegrammen, att de besitta hela norra Finland intill Åbo—Tammerfors. Den sistnämnda staden lär wara belägrad av de wita under det de röda försvara densamma.

M. Blom.

Lantbruk.

Jordbruksfrågor. De av Kustbons prenumeranter, vilka önska råd i olika jordbruksfrågor, kunna wända sig till tidningen och kommer frågan som svar att införas i tidningen i de fall, då desamma äga allmänt intresse.

Redaktionen.

Utfodringen av kreaturen är denna vinter mycket swår, då egen skörd är knapp och intet kraftfoder står att köpa. Spara därför på allt foder! Grövre halmstrå ätas ogärna av korna; genom att beströ dem med mjöl, skära dem till hackelse eller använda dem till blötfoder kan man dock förmå djuren att äwen äta dessa. Kornagnar böra wid utfodring alltid blötas. Hawreagnar böra alltid inblandas i swinens mjölfoder. Använd ej halm eller agnar som strö! Torvströ är för detta ändamål betydligt bättre. I brist på torvströ användes mossor, sägspån, granris eller sand. 8-1.

Åfkan är ett värdefullt gödselämne och bör hopamlas i tunnor på torrt ställe för att användas till wären. Löwträdsaffan innehåller 10% kali, 3,5% fosforsyra och 30% kalk. Barrträdsaffan innehåller något mer än hälften däraw och tormaffan ännu mindre. Åfkan bör ej inblandas i gödseln.

S—1.

Bus och hem.

Jäst. Genom frigtets verkningar har äwen jästen nästan förswunnit ur marknaden. Med lätthet framställes jäst enligt följande recept: 10 större potatis skalas och kokas i så mycket watten, att de däraw täckas; potatisen drives sedan genom ett durkslag tillsammans med det watten i vilket de kokats. Sedan tillsättes två matskedar wetemjöl, 2 tefskedar socker, $\frac{1}{2}$ tefsked salt och sedan allt kallnat 1—2 lod pressjäst. En rymlig skål begagnas och man ställer den med dess innehåll på varmt ställe för att jäsa. Tre gånger får det jäsa upp för att däremellan åter wispas ned. Sedan är jästen färdig till användning; härav tages 3—4 gånger mera än av pressjäst. En del sparas för att i stället för pressjäst användas till framställning av ny jäst. Jäst bör förwaras å kallt ställe, men skyddas för frost. **Wigg.**

Kastrullers rengöring. Warje husmoder är stolt öwer sitt kök; allt måste wara fint och putsat; kastrullerna måste wara lika blanka utan som innan; detta är ej swårt, om kastrullernas botten före användningen bestrykas med något såpa eller twål. Efter användningen kan då sotet med största lätthet awtwättas.

Wigg.

Tack!

Till alla, som wid kantor Johan Lindströms fränfalle bewisat oss kärlek och deltagande, och på ett eller annat sätt bidragit wid sorgegudstjänsten och begravningen, frambära wi ett hjärtligt tack!

Stoftet i jorden,
Anden hos Gud,
Minnet i förjande hjärtan!

Urhöriga.

Meddelanden.

Enligt kongressens beslut hawa alla Swenska Folkförbundets lokalkommittéer att insända hälften av sina inkomster till centralkassan i Reval, och undertecknad får härmed bedja att de kommittéer i bygderna, som ännu icke inbetalt beloppet för 1917, att göra detta fortas möjligt till kasören — handlanden C. Berg, S. Jurjefsg. 8, Reval (Б. Юрьевская 8, Ревель).

Centralkassan har warit strängt anlita och har brist på medel. Äwenså bedes att warje lokalkommitté insänder till Centralstyrelsen en kort redogörelse öwer verksamheten under 1917.

Reval, d. 26 januari 1917.

S. Pöhl.

Swenska Sjöföreningen i Reval samlas warje måndag kl. 5 e. m. i skolsalen, Riddareg. 9. Nya medlemmar äro wälkomna.

S. D. Ws. sängför håller sina öwningar i skolsalen warje måndag kl. 7 e. m.

Till tidningsfonden ha inkommit: På kongressen i Hapsal 64 r. 40 k., genom N. St. 63 r., J. L. 3 r., J. H. 2 r., C. S. 20 r., N. T. 5 r., C. N. 10 r., A. N. 6 r. Summa 168 rubel.

Ryska Dagbladet är namnet på en daglig swensktidning som i mars skall utkomma i Petersburg. Redaktör är Kapten Werner Humble.